

UN PERGAMÍ GREC DE LA LLETRA ALS HEBREUS

Papyrus Barcinonensis, inv. n.º 3

Hebr. 6, 2-4, 6-7

R. ROCA-PUIG

El pergamí que ara anem a comentar forma part de la Col·lecció PAPHRI BARCINONENSES de la Fundació «Sant Lluc Evangelista» de Barcelona.

DESCRIPCIÓ

És un fragment de foli, escrit sobre pergamí de la millor qualitat. La tinta està més ben conservada en el cantó dels pèls (pàgina segona) que en el de la carn (pàgina primera). Els extrems superior i inferior tenen l'aspecte d'haver sofert l'acció del foc. Les dimensions màximes són de 5'9 per 2'8 cm, aproximadament. No sabem amb quines lletres començava la pàgina 1ª; no s'ha conservat cap extrem de línia, i, per tant, no és possible de determinar quina era la primera lletra de cada línia. La nostra distribució del text és solament aproximada.

Considerant la regularitat de la grafia i tenint en compte que els Nomina Sacra estan abreujats, hom pot calcular entorn de 12 lletres per línia. De la 1ª a la 2ª pàgina manquen unes 13 línies; la *σελις* oscil·lava, doncs, entorn de les 25 línies i tenia uns 15 cm d'alt per 4'5 d'ample. És bastant probable que la pàgina constés almenys de dues *σελιδες*, altrament hauria estat exageradament alta i estreta.

PALEOGRAFIA

La grafia de P. Barc. s'ha d'incloure en la uncial anomenada «bíblica». Observem-hi el contrast entre els traços gruixuts i prims; *α*, *δ* formen isòsceles; el traç interior de la *α* surt de l'extrem inferior

[1]

del pal esquerre i va a raure al mig del dret; la β amb els dos cossos ben separats; la υ projecta moderadament el traç vertical per sota les paral·leles. Poden inscriure's en un quadrat π , μ , γ , σ , etc. Els extrems d'algunes lletres, ϵ , σ , τ , etc., i també els dels episemes estan adornats amb uncus.

P. Barc. 6 pot datar-se en el segle iv, potser en la primera meitat.

SIGNES DIACRÍTICS

a) La dièresi està indicada mitjançant els dos punts sobre la υ , no precedida de vocal, a pàg. 2^a, 8, $\beta\epsilon\tau\upsilon\nu$.

b) Episema sobre η a pàg. 2^a, 5; potser vol indicar esperit aspre. Vegeu a pàg. 1^a, 9, l'article σ sense cap signe.

c) El punt alt indica $\rho\acute{\omicron}\mu\mu\alpha$ al final de v. 2 i v. 3, pàg. 1^a, 6 i 9.

NOMINA SACRA

Segons el costum dels manuscrits bíblics i cristians, P. Barc. abreuja els Nomina Sacra que van marcats amb l'episema corresponent.

Vegeu pàg. 1^a, 9 $\theta\varsigma$, pàg. 2^a, 3 $\theta\nu$, i probablement pàg. 2^a, 2 [$\upsilon\nu$].

CRÍTICA TEXTUAL

El Pergamí de Barcelona llegeix a v. 2 α [$\nu\alpha\sigma\tau\alpha\epsilon$] $\omega\varsigma$ $\tau\epsilon$ d'acord amb el Papir Chester Beatty o P46, Sinàitic, Alexandrí, etc. És la lliçó admesa en les edicions crítiques de Tischendorf (octava maior), Soden, Merk, Bover, Souter, etc. En canvi Westcott-Hort exclou $\tau\epsilon$ per raó del binomi B D*.¹ Com Westcott-Hort, ometen $\tau\epsilon$ Nestle-Aland, ed. 25, i Kilpatrick. L'omissió de $\tau\epsilon$ a més de B D* és testimoniada per P 33 915.² Hom pot encara afegir-hi els dos minúsculs 1845 1319 que, segons Soden,³ llegeixen $\tau\omega\nu$ en lloc de $\tau\epsilon$.

1. D és el Claramontanus (París, segle vi), designat per la sigla I 1026.

2. El minúscul 915 (Soden 382) és del segle xiii i es conserva en l'Escorial. Conté Act i Paul. Soden no el cita aquí en el seu aparat, car només va fer-ne examinar algunes lliçons. Bover, que va col·lacionar aquest còdex (Prolegomena, pàg. XXIII), l'inclou entre els que ometen $\tau\epsilon$.

3. Reproduïm (en la mesura del possible) l'aparat sodenià, afegint-hi entre parèntesi l'equivalència dels manuscrits segons els signes de Gregory: om $\tau\epsilon$ H δ 1 (B) 3(P) 48(33) I α 1026* (D*) $\tau\omega\nu$ loco $\tau\epsilon$ I α 64* (1845*) 180(1319).

Merk, que en el seu aparat depèn molt sovint de Soden, deixa d'incloure el 1845 (Roma, Vaticana, segle x), sens dubte després d'haver examinat personalment el susdit manuscrit.

Segura és la lliçó de P. Barc. a v. 6 [εα]υτοι[ς] que es troba en tots els manuscrits, llevat de P. Chester Beatty que ha escrit εαυτους, corregit posteriorment en εαυτοις.

A. v. 7 la distribució dels mots [εργο]μενον [πολλακι]ς en P. Barc. no admet dubte; és l'ordre seguit en les edicions crítiques.

També a v. 7 jutgem segura la integració de [και]² per raons d'espai; és omès per D* i algun altre.

Finalment a v. 3 considerem insegures les lliçons ποιησο[μεν] i επ[ιτροπ]η.

TRANSCRIPCIÓ

PÀGINA PRIMERA

Hebr. 6, 2-4

- ²[βάπτισμα]ν δ[ιδα]
 [χης επι]θεσ[εως]
 [τε χει]ρων α[νας]
 [τασε]ως τε υ[εκρων]
- 5 [κα]ι κριμα[τος]
 [αιω]νιου· ³κ[αι το]
 [υτο] ποιησο[μεν]
 [εα]νπερ επ[ιτρο]
 [επ]η ο θε· ⁴αδ[ουα]
- 10 [το]ν γαρ το[υς α]
 [παξ φω]τισθ[εντ]
 [ας γευσ]αμ[ενους]

PÀGINA SEGONA

Hebr. 6, 6-7

᾿[ανασταυ]ρου[ντας]

[εα]υτοι[ς τον υν]

[το]υ θυ και παρα]

[δει]γματ[ιζον]

5 [τας ᾿γ]η γαρ η π[ιου]

[σα το]ν επ αυ[της]

[ερχο]μενον [πολ]

[λακι]ς υετον [και]

[τικ]τουσα βοτ[α]

10 [νην] ευθετ[ον ε]

[κειν]οις δι[ι ους]

[και γεω]ργ[ειται]

OBSERVACIONS A LA TRANSCRIPCIÓ

PÀGINA PRIMERA

1. Els vestigis d'aquesta línia són insegurs; podrien correspondre als extrems inferiors d'una ν i més probablement a la base d'una δ respectivament.

2. Les lletres $\theta\epsilon$ són ben visibles; són més petites que les altres lletres, car el pergami s'ha contret.

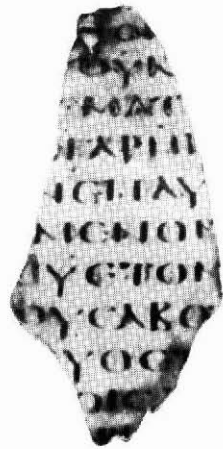
7. De l'última lletra resta només el traç esquerre semicircular; sembla més aviat d'una $\circ$ que d'una ω , però l'estat del pergami en aquest lloc no permet un judici definitiu.

9. Transcrivim $\epsilon\pi[\iota\rho\epsilon\pi]\eta$, en el ben entès que els vestigis de la lletra darrera són insuficients; per sobre hi ha tinta escampada que augmenta la dificultat de la lectura.

12. Visible l'extrem superior a la α i l'angle esquerre de la μ .

Página 1.ª

Página 2.ª

PÀGINA SEGONA

1. Resten els extrems inferiors de tres lletres ; per tanteig pensem que poden correspondre a ροο.
2. Un forat en l'indret de la τ ha consumit bona part d'aquesta lletra.
- 4-5. Incerta la distribució d'aquestes dues línies.
8. Sobre la ς de [πολλακ]ς hi ha tinta escampada i una π de l'altra cara del pergamí transparenta el seu pal esquerre, però la lectura de la ς no ofereix cap dubte.
9. Ha quedat l'extrem horitzontal esquerre de la τ de βοτ[αγγ].
11. De la δ resta tot just l'extrem superior.
12. D'aquesta línia només s'han salvat el cap de la ρ i l'angle de la γ.

APARAT CRÍTIC

- 6, 2 τε P46 S C A pl ; om B P 33 D* 915 : των 1319.
- 3 ποιησομεν (probabiliter) P46 B S al : ποιησωμεν C D A al
περ : τι 255 : om 1319.
επιτρεπη (probabiliter) : επιτρεπει L P pc.
ο θς : θς 1827 919.
- 6 εαυτοις : εαυτους P46 (m. 1^a, corr. m. 2^a).
- η : om 242.
- 7 ερχομενον πολλακις. P46 B S D al : πολλ.εργ. C A pl : πολλ.
ante των 547 1358 : om πολλ. 1836 263.
και (propter spatium) : om D* 241* 642 1518.